

25 ta' Novembru, 1988

Imħallef: –

Onor. Carmelo Scicluna LL.D.

Mariella Fenech Pace

versus

Raymond Bondin *noe et*

Terminazzjoni ta' Kuntratt ta' Impjieg – Ġurisdizzjoni tat-Tribunal Industrijali – Inkompetenza “*Ratione Materiae*” – Salarju – “*Unfair Dismissal*”

Illi skond l-Att dwar ir-Relazzjonijiet Industrijali, it-Tribunal Industrijali għandu: “...the exclusive jurisdiction to consider and decide all cases of alleged unfair dismissals for all purposes other than proceedings in respect of an offence against any enactment, and the remedy of a worker so dismissed for breach of his right not to be unfairly dismissed shall be by way of referene of his complaint to the Industrial Tribunal and not otherwise”.

F'kaz fejn issir kawża quddiem din il-Qorti għall-hlas ta' salarju għall-perijodu meta l-impjeg kien għa tterminat, il-Qorti sabiex teżamina l-kaz u tasal għad-deċiżjoni tagħha, ikollha bil-fors teżamina jekk it-tkeċċija kinitx ġustifikata. Dan neċessarjament jinċidi l-kamp riservat eskklusivament lit-Tribunal Industrijali. Il-Qorti tal-Kummerċ m'hijjex għalhekk kompetenti biex tiehu konjizzjoni ta' kaz bħal dan.

Il-Qorti: -

Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-attriċi, wara li ppremettiet illi hija impjegata bħala 'ticketing clerk' mal-konvenuti *nomine*; illi s-soċjetà konvenuta baqgħet ma ħallsetx il-paga lilha dovuta għal Ġunju 1985 u l-bonus; illi l-istess paga netta tammonta għal mitejn lira maltija u sitta u tletin ċenteżmu (Lm200.36ċ), kif jidher mill-prospett esebit maċ-ċitazzjoni bħala dokument 'A'; u illi l-istess konvenuti *nomine*, għalkemm interpellati baqgħu ma ħallsux; talbet (1) illi l-konvenuti *nomine* jiġu kkundannati jħallsuha s-somma msemmija ta' Lm200.36ċ, paga netta lilha dovuta għax-xahar ta' Ġunju 1985 u *bonus*; (2) illi l-istess konvenuti *nomine* jiġu kkundannati jħallsuha l-imgħax kummerċjali fuq l-istess mill-1 ta' Lulju, 1985; u (3) illi jiġu kkundannati jħallsu l-ispejjeż tal-kawża;

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti *nomine*, li biha qalu: (1) illi mill-1 ta' Ġunju 1985 sas-6 ta' Ġunju, 1985, meta ġie tterminat l-impjeg ta' l-attriċi mas-soċjetà konvenuta, l-istess attriċi rrifjutat, mingħajr raġuni ġusta fil-liġi, illi tattendi għax-xogħol assenjat lilha, u dan ir-rifjut kien il-kawża tat-terminazzjoni tagħha mill-impjeg; (2) illi l-mertu tat-terminazzjoni, ċjoè jekk l-impjegata kellhiex dritt illi tirrifjuta li tattendi għax-xogħol lilha assenjat, jaqa' fil-kompetenza eskklusiva tat-Tribunal Industrijali, imwaqqaf speċifikament mil-

ligi sabiex jiddeċidi dal-kwistjonijiet; u għalhekk il-Qorti hija inkompetenti '*ratione materiae*' illi tiddeċidi l-kwistjoni tal-paga mill-1 ta' Ġunju, 1985 sas-6 ta' l-istess xahar; (3) illi anki jekk limitatament għal dan il-perijodu l-Qorti hija kompetenti, trid xorta waħda tissoprassjiedi sakemm it-Tribunal Industrijali jiddeċidi l-mertu tar-rifjut ta' l-attriċi li tirraporta għax-xogħol, il-kawża tat-terminazzjoni mill-impjeg; (4) illi għall-perijodu wara s-6 ta' Ġunju 1985, id-data tat-terminazzjoni mill-impjeg, din il-Qorti hija inkompetenti '*ratione materiae*' li taqta' l-kwistjoni tal-kumpens jew paga allegata mill-attriċi, *stante* illi l-uniku Tribunal skond il-ligi tal-pajjiż hu intitolat li jaqta' kwistjonijiet dwar kumpens jew hlas wara t-terminazzjoni, u l-mertu u l-legittimità ta' l-istess terminazzjoni, huwa biss it-Tribunal Industrijali mwaqqaf skond l-*Industrial Relations Act 1976*; (5) illi fi kwalunkwe każ u mingħajr preġudizzju għall-premess, l-attriċi ma rraportatx għax-xogħol, kif kien id-dover tagħha, fil-perijodu msemmi fiċ-ċitazzjoni, u għalhekk ma hi ntitolata għal ebda hlas; (6) illi għal dawn ir-raġunijiet l-ewwel talba għandha tiġi miċhuda; u (7) illi dwar it-tieni u t-tielet talba attriċi dwar imghaxijiet u spejjeż, dawn ukoll għandhom jiġu respinti (a) għaliex huma konsegwenzjali għall-ewwel talba; (b) għax fi kwalunkwe każ għar-rigward il-mertu tat-tieni talba, u ċjoè li s-soċjetà konvenuta tħallas imghaxijiet mill-1 ta' Lulju 1985, *stante* li d-debitu allegat mill-attriċi ma hux wiehed kummerċjali iżda ċivili l-imghaxijiet ma jibdwex jiddekorru hliet min-notifika ta' att ġudizzjarju, u (ċ) għax fl-aħharnett u mingħajr preġudizzju għall-premess, l-ispejjeż tat-tieni u t-tielet talba attriċi, għandhom fi kwalunkwe każ jiġu ssoportati mill-attriċi, *stante* illi huwa superfluwu illi titlob l-imghaxijiet u spejjeż f'talbiet għalihom u illi f'dan il-każ dan sar hekk sabiex jitkabbru inutilment l-ispejjeż ġudizzjarji ta' din il-kawża;

Semgħet il-provi prodotti;

Eżaminat id-dokumenti ešebiti, kif ukoll l-atti l-oħrajn kollha tal-proċess; u,

Ikkunsidrat:

Illi jinhtieg qabel xejn li l-Qorti teżamina fl-ewwel lok jekk din il-Qorti hiex kompetenti li tieħu konjizzjoni tal-kawża, jew inkella taqax fil-ġurisdizzjoni eskluſiva tat-Tribunal Industrijali, kif jikkontendu l-konvenuti *nomine*;

It-Tribunal Industrijali ġie mwaqqaf fl-artikolu 26 ta' l-Att ta' l-1976 dwar ir-Relazzjonijiet Industrijali (Att Nru. XXX ta' l-1976). Waħda mill-funzjonijiet ta' dan it-Tribunal li tista' tkun rilevanti għall-kwistjoni devoluta għad-deċiżjoni tal-Qorti hija dik ikkontemplata fl-artikolu 28(1) ta' l-Att insemmi, li jgħid hekk:

“Notwithstanding any other law, the Industrial Tribunal shall have the exclusive jurisdiction to consider and decide all cases of alleged unfair dismissals for all purposes other than proceedings in respect of an offence against any enactment, and the remedy of a worker so dismissed for breach of his right not to be unfairly dismissed shall be by way of reference of his complaint to the Industrial Tribunal and not otherwise”. (Il-provisos għal dan is-subartikolu m'humieħ rilevanti għall-kwistjoni in eżami);

Illi f'din il-kawża l-attriċi qiegħda tfittex lill-konvenuti *nomine* għall-ħlas tas-salarju għax-xaħar kollu ta' Ġunju tas-sena 1985 u l-*bonus* li jithallas lill-impjegati fl-istess xaħar,

naturalment wara li jitnaqqsu minnu l-P.A.Y.E. u l-kontribuzzjoni tas-Sigurtà Nazzjonali – kollox kif dettaljat fil-prospett esebit minnha maċ-ċitazzjoni u li jidher a folio 5 tal-proċess. Inoltre, minkejja dak li ser jingħad aktar 'l isfel dwar it-tkeċċija ta' l-attriċi mill-impjieg tagħha mas-soċjetà konvenuta, kif jidher mil-lokuzzjoni taċ-ċitazzjoni u tad-dikjarazzjoni relattiva l-attriċi qiegħda tippretendi li għadha impjegata ma' l-istess soċjetà. Infatti, din tghid illi "hija impjegata bhala "ticketing clerk" mal-konvenuti *nomine*, minkejja li rċeviet l-avviz tat-tkeċċija tagħha mill-impjieg – ċirkostanza din li turi li qed tikkunsidra li t-tkeċċija tagħha bhala ingusta u qed tikkontestaha. Intant, kif jirriżulta mix-xiehda ta' Anthony Bartolo Parnis tad-Dipartiment tax-Xogħol, l-attriċi hadet l-inizjattiva diġà biex tadixxi t-Tribunal Industrijali dwar it-tkeċċija tagħha mill-impjieg, u ċjoè qiegħda tippretendi li l-każ tagħha huwa wiehed ta' "unfair dismissal";

Illi fil-fatt is-salarju li qiegħda tippretendi l-attriċi jirreferi għal perijodu in parti meta hija ma marretx għax-xogħol u in parti meta diġà kienet giet illicenzjata minn fuq ix-xogħol mill-konvenuti *nomine*. Huma fatti inkontestabbli li tajjeb jew hażin il-konvenuta giet illicenzjata mill-impjieg tagħha. Minhabba f'hekk il-konvenuti *nomine* qed jikkontestaw it-talba ta' l-attriċi;

Issa, huwa veru li l-attriċi qed titlob hlas ta' salarju mingħajr ma ssemmi xejn dwar jekk it-tkeċċija tagħha kinitx wahda ingusta. Però biex il-qorti teżamina l-każ u tasal għad-deċiżjoni tagħha, tkun kif tkun, ikollha bil-fors teżamina jekk it-tkeċċija ta' l-attriċi u n-nuqqas tagħha li tirrapporta għax-xogħol kinux ġustifikati, u dan neċessarjament jincidi l-kamp riservat esklusivament lit-Tribunal Industrijali. Għalhekk, l-eċċezzjoni tal-konvenuti *nomine* dwar l-inkompetenza ta' din il-Qorti li

tiehu konjizzjoni tal-kawża hija attendibbli;

Għal dawn il-motivi:

Tiddeċidi billi tiddikjara ruħha inkompetenti li tiehu konjizzjoni tal-kawża, u konsegwentement tillibera lill-konvenuti *nomine* mill-osservanza tal-gudizzju, bl-ispejjeż għall-attriċi.
